

Befolkningens holdninger til
skattefradragssystemet for gaver
til frivillige organisasjoner

Juli 2010

FRIVILLIGHETNORGE

INNHOLD

1. INNLEDNING	3
2. OPPSUMMERING AV SENTRALE FUNN	3
3. KORT OM SKATTEFRADRAGSORDNINGEN	3
4. RESULTATER FRA SPØRREUNDERSØKELSEN	4
5. DRØFTING	8
6. KONKLUSJON	9
7. SAMMENDRAG AV ØVRIG STATISTIKK	10
8. LITTERATUR- OG KILDELISTE	11

Juli 2010

Frivillighet Norge
Storgata 10 B / 0155 Oslo
Tel. 21 56 76 50

Web: www.frivillighetnorge.no
E-post: post@frivillighetnorge.no

1. INNLEDNING

Skattefradragsordningen for gaver til frivillige organisasjoner har utviklet seg til å bli en viktig ordning for frivillig sektor siden den ble innført i år 2000. Denne rapporten presenterer en kartlegging av hvordan befolkningen ser på ordningen og hvem som benytter seg av den. Rapporten baserer seg på resultater fra en spørreundersøkelse utført av TNS Gallup for Frivillighet Norge i desember 2009. I rapporten er resultatene i undersøkelsen gjenstand for en kort analyse og drøftelse og blir i tillegg vurdert i sammenheng med relevant forskning på frivillig sektor i Norge.

2. OPPSUMMERING AV SENTRALE FUNN

Analysen og nyere forskning viser at det er gode argumenter for å hevde at skattefradragsordningen for gaver til frivillige organisasjoner er et formålstjenlig tiltak for å stimulere befolkningen til å gi gaver til frivillige organisasjoner. Den utførte spørreundersøkelsen viser at befolkningen har svært god kjennskap til ordningen, da over 80 % av respondentene kjente til den. Bruk av ordningen er antakelig også utbredt, ettersom 70 % av norske husstander oppgir å ha gitt gaver til frivillige organisasjoner. Giverne sprer seg over et bredt lag av befolkningen, med små forskjeller mellom giverlyst i forskjellige demografiske grupper.

Skattefradragsordningen later også til å ha bidratt til sterk vekst i antall gaver som gis til frivillige organisasjoner og i antall givere, da det har vært en betydelig vekst av antall givere og gaver gitt til frivillige organisasjoner fra 1997 til 2009. At staten er en tilrettelegger for at befolkningen støtter frivilligheten med gaver kan også sies å være et gode for så vel organisasjonen som giverne, og den betydelige økningen som har funnet sted i antallet pengegaver og givere tyder på at staten gjennom å etablere skattefradragsordningen har bidratt til betydelig økt giverglede.

3. KORT OM SKATTEFRADRAGSORDNINGEN

Skattefradragsordningen for gaver til frivillige organisasjoner er en ordning som ble opprettet i år 2000 av Bondevik II-regjeringen, og legger til rette for at skatteyttere kan kreve fradrag på selvangivelsen for pengegaver til frivillige organisasjoner. Skatteytteren får skattefradrag for summen som doneres, men må minst donere 500 kr. Maks grensen for årlige donasjoner ble fra og med 2005 satt til 12 000 kr, mens den i perioden 2000 til 2002 var 900 kr og i perioden 2003 til 2004 var 6 000 kroner.

Den gjeldende skattefradragsordningen trådte i kraft i inntektsåret 2000. Ordningen hadde bakgrunn i et vedtak fattet av Stortinget den 18. desember 1998:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram for Stortinget et forslag til hvordan fradragsordningen for fagforeningskontingent fra år 2000 kan omgjøres til en mer generell ordning som også omfatter kontingent/bidrag til andre frivillige organisasjoner.»¹

1 <http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/1998-1999/981218/8/>

Ordningens formål var altså opprinnelig å utvide fradragsordningen for fagforeningskontingent, slik at denne kunne favne større deler av frivillig sektor i tillegg til fagbevegelsen. Finansdepartementet uttrykte et ønske om å avgrense hvilke typer frivillige organisasjoner som skulle med i ordningen, og den ble således ikke tilgjengelig for hele frivillig sektor. Ved etablering av ordningen ble den begrenset til å omfatte gaver til bl.a. organisasjoner som driver omsorgs- og helsefremmende arbeid, religiøs virksomhet, utviklings- og katastrofehjelp og arbeid for vern av kultur.² I 2004 ble Den norske kirke inkludert i ordningen, og i 2005 ble også trossamfunn uten nasjonalt omfang inkludert.³

Bruken av ordningen omfatter rundt 499 000 husstander i 2008. Disse husstandene fikk til sammen skattefradrag for gaver på 1,7 milliarder kroner samme år. Dette er en stor økning sammenlignet med 2003, da 282 000 husstander var med i ordningen og det totale grunnlaget for skattefradrag utgjorde 677 millioner kroner.⁴

4. RESULTATER FRA SPØRREUNDERSØKELSEN

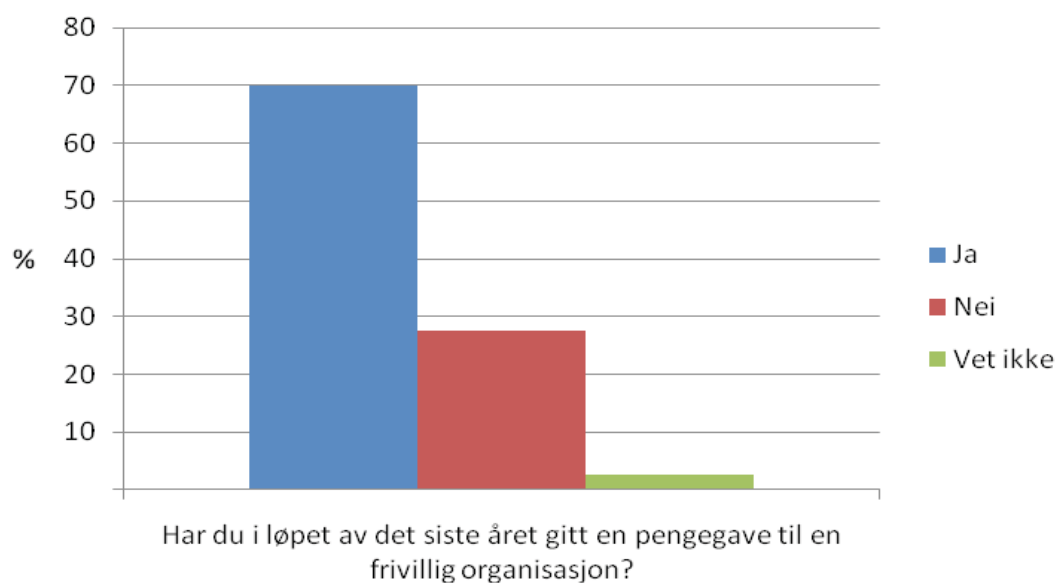
Spørreundersøkelsen ble utført av TNS Gallup for Frivillighet Norge i desember 2009. Utvalget besto av 1 003 respondenter, hvorav 501 menn og 502 kvinner. Respondentene var jevnt fordelt med hensyn på bosted, alder, utdannings- og inntektsnivå. Spørsmålene omhandlet kjennskap til skattefradragsordningen, holdning til denne og hvordan endringer i ordningen ville kunne påvirke gavebeløp.

På de neste sidene presenteres kort resultatene fra utvalgte spørsmål i undersøkelsen.

² Ot.prp. nr 1 (1999-2000), Skatte og. avgiftsopplegget 2000 – lovendringer, s. 12-13

³ St.mld. 39 2006-2007, s. 174

⁴ Wollebæk, D & Sivesind, K. H. (2010). Fra folkebevegelse til filantropi? Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, s. 19

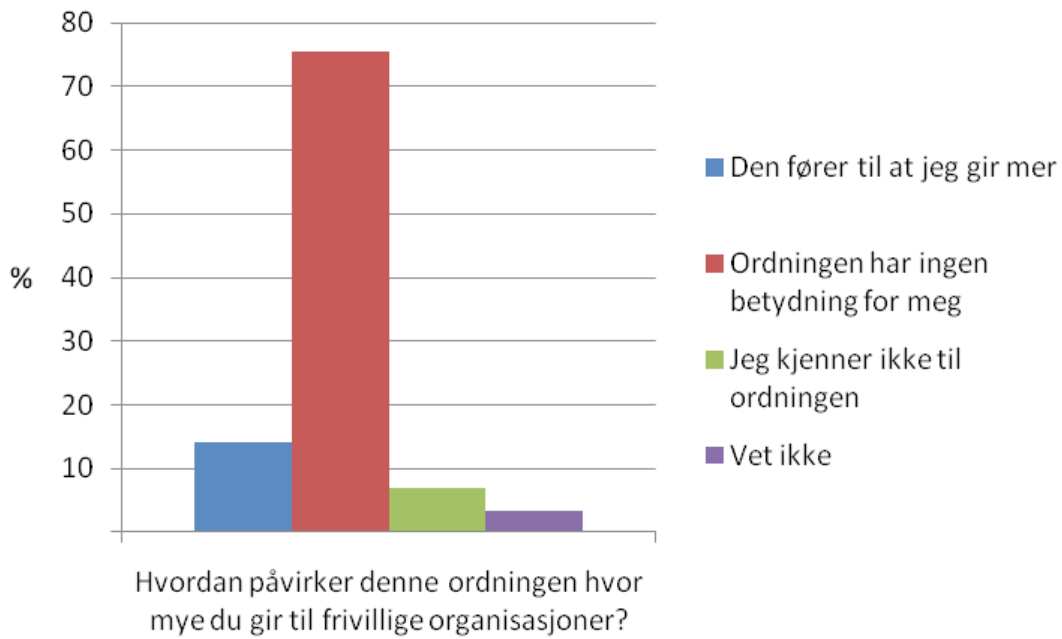
Figur 1

På spørsmål om de hadde gitt pengegave til en frivillig organisasjon siste året svarte 70 % 'ja', 27 % svarte 'nei' og 3 % svarte 'vet ikke'.

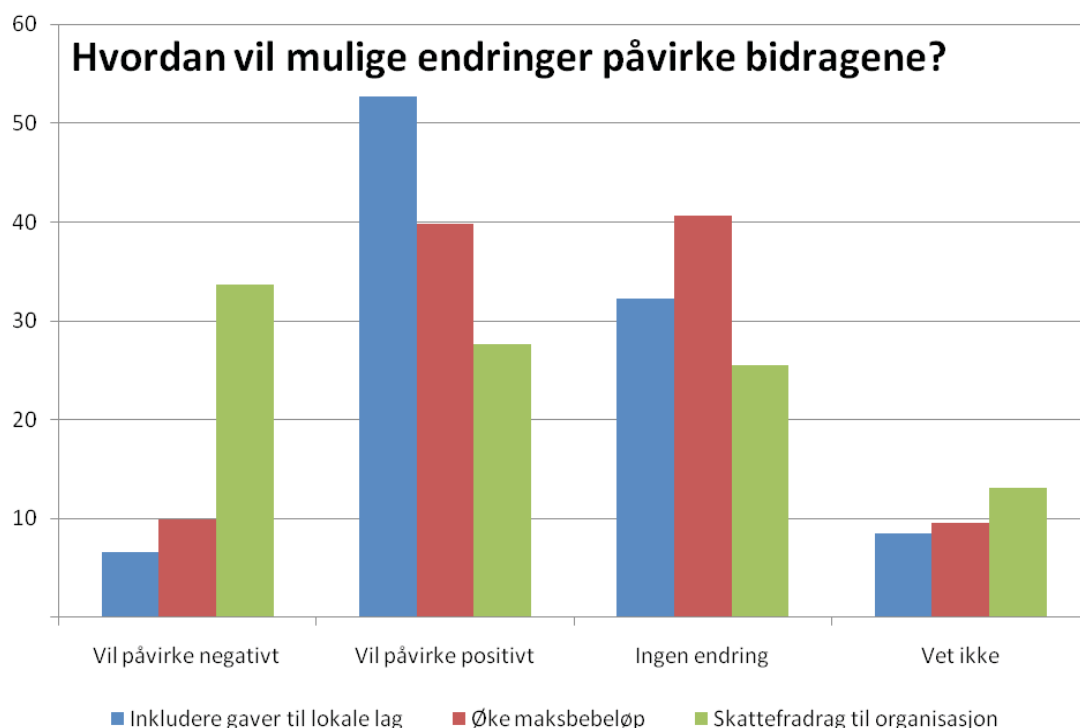
Figur 2

82 % av de spurte kjente til at man kunne trekke fra gaver på skatten. 17 % svarte at de ikke kjente til dette, og 1 % svarte 'vet ikke'.

Figur 3

14 % oppgav at skattefradragsordningen fører til at de gir større gaver, 76 % mente ordningen ikke hadde betydning for gavens størrelse, 7 % svarte her at de ikke kjenner ordningen og 3 % svarte 'vet ikke'.

Figur 4

Det ble stilt tre spørsmål om hvordan mulige endringer i skattefradragsordningen for frivillige organisasjoner ville påvirke gavene:

- På spørsmål om hvordan en endring i skattefradragsordningen til også å inkludere gaver til lokallag ville påvirke størrelsen på gavebeløpet, svarte 7 % at det ville påvirke negativt, 53 % at det ville påvirke positivt og 32 % at det ikke ville føre til endring. 4 % svarte 'vet ikke'.
- På spørsmål om en økning i maksbeløpet for skattefradrag fra 12 000 kr til 20 000 kr ville påvirke hvor mye man gav, svarte 10 % at det ville påvirke negativt, 40 % at det ville påvirke positivt og 41 % at det ikke ville føre til endring. 10 % svarte 'vet ikke'.
- På spørsmål om hvordan en endring som innebærer at organisasjonene, og ikke giveren, får skattefradraget som utløses som følge av gaven vil påvirke størrelsen på gaven svarte 34 % at det ville påvirke negativt, 28 % at det ville påvirke positivt, og 26 % at det ikke ville føre til endring. 13 % svarte 'vet ikke'.

De ovenstående grafene utgjør de mest vesentlige funnene fra spørreundersøkelsen. Ytterligere statistikk som kan være av interesse følger vedlagt i kapittel 7.

For øvrig er det små forskjeller på hvordan ulike demografiske grupper svarer på spørsmålene Frivillighet Norge stilte. Dette kan tyde på at skattefradragsordningen er omtrent like godt kjent og like mye brukt på tvers av alder, inntektsnivå og bosted. Det eneste unntaket er at personer med høyere alder har en tendens til å ha noe større kjennskap og noe sterkere positiv holdning til å donere penger til frivillige organisasjoner. For eksempel har 81 % av spurte personer over 60 år gitt en pengegave siste år, mens 64 % av spurte under 30 har gitt. En mulig forklaring på dette kan være forskjeller i den økonomiske situasjonen til de to aldersgruppene, men dette vet vi for lite om til å kunne si med sikkerhet. Skattefradragsordningen for gaver kan dermed sies å ha en bred forankring i befolkningen. I kombinasjon med at kjennskap til ordningen er såpass omfattende tegner dette et bilde av en ordning for alle, og ikke kun for utvalgte befolkningsgrupper.

Spørsmålene om holdninger til mulige endringer i skattefradragsordningen for gaver til frivillige organisasjoner viser at en åpning for at ordningen også kan omfatte lokallag ses på som mest positivt, 53 % oppgir at dette ville øke gavebeløpene. Økning av maksbeløp anses også som positivt, her svarer 40 % at det ville økt gavebeløp. Det er liten interesse for å la skattefradraget komme organisasjonene til gode, kun 28 % svarer at de da ville gitt mer.

6. KONKLUSJON

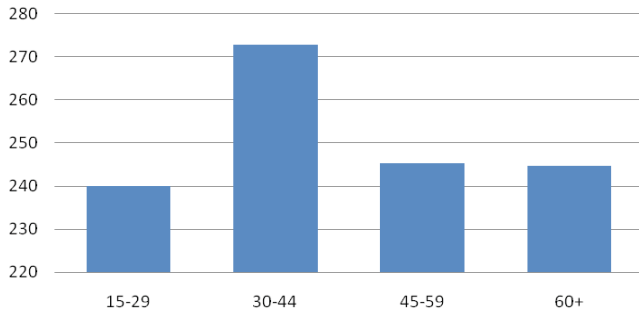
Skattefradragsordningen er i dag mye brukt og godt kjent i den norske befolkningen. Spørreundersøkelsen Frivillighet Norge har utført sammenfaller i stor grad med hva vi kjenner fra forskning på feltet, og påviser en jevn økning både i antall og omfang på gaver som kanaliseres gjennom skattefradragsordningen. Funnene viser også at skattefradragsordningen er bredt forankret i befolkningen på tvers av demografiske faktorer.

Det later til at nordmenn blir stadig mer gavmilde og at tilrettelegging for givere kan forsterke denne trenden. Spørreundersøkelsen har også avdekket hvordan mulige endringer i ordningen kan påvirke giverne. Her ser man at økning av maksbeløp og åpning for at ordningen også kan favne lokale lag kan bidra til økte pengegaver, mens å la skattefradraget tilfalle organisasjonene kan påvirke giverne i negativ retning.

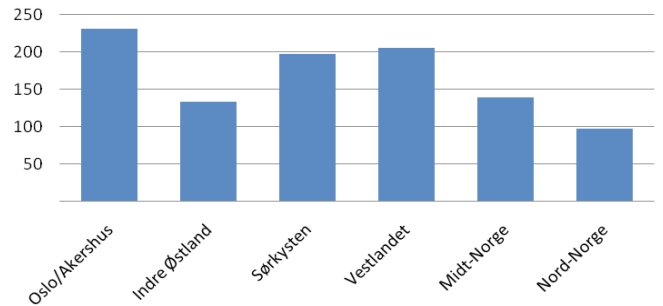
7. SAMMENDRAG AV ØVRIG STATISTIKK

Nedenfor følger noe informasjon om respondentene. Tabellene viser fordeling på alder, region, inntektskilde, inntektsnivå og utdanningsnivå.

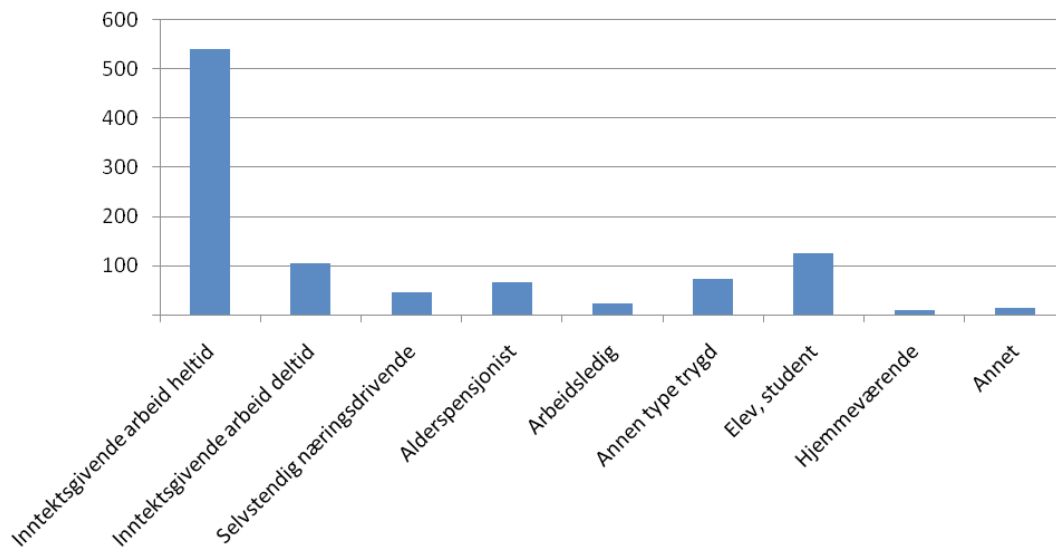
Alder

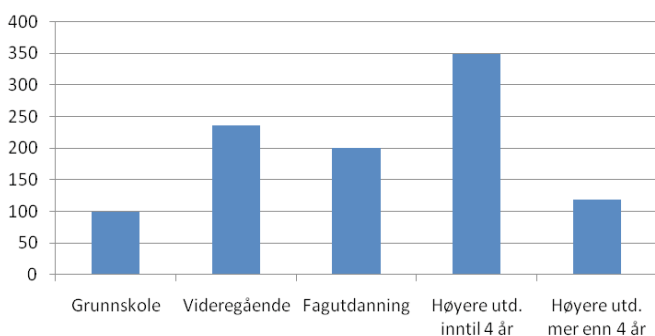
Region

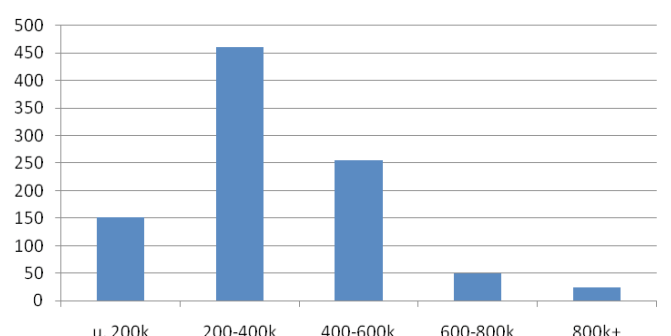
Hovedkilde til livsopphold

Utdanningsnivå

Inntektsnivå

8. LITTERATUR- OG KILDELISTE

TNS Gallup, undersøkelse gjennomført uke 51 i 2009

Wollebæk, D & Sivesind, K. H. (2010). Fra folkebevegelse til filantropi? Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Ot.prp. nr 1 (1999-2000), Skatte og avgiftsopplegget for 2000 – lovendringer.

St.mld. 39 (2006-2007), Frivillighet for alle

Storingsvedtak av 18. desember 1998,

<http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/1998-1999/981218/8/>

www.frivillighetnorge.no

FRIVILLIGHET **NORGE**